

Deze tekstuitgave is vervaardigd door medewerkers van de Stichting Vrijwilligersnetwerk Nederlandse Taal o.l.v. Nicoline van der Sijs en Hans Beelen. De tekstuitgave vormt een onderdeel van de elektronische Woordenbank Nederlandse Dialecten (eWND), op www.meertens.knaw.nl/dialectwoordenboeken/

{p.1}

È maes inne taes

Plat Hôrster

mei 1989

{p.2}

Redactiecomm.: Cor ván Kupers Thies, Jo ván Hay ván Smits Toën, Jan ván Verheijen Teng

Teikeninge: Joost ván Voeste Sjang, Jo ván Kurvers Jantje

Tiepwaerk: Peter ván Dentjes Peter

Druk: H. van Lieshout b.v., Horst

{p.3}

Veurwoord.

Dit bukske is d'n iërste á-zet tot ut vâslegge va'n plat Hôrster wöärd en oëtdrukkinge.

Weej hebben ós gehâlde áne wöärd die rónnd '50 nag in gebroëk woare.

We wiëte zeker dát veul wöärd ziën vergaete, ok die, die vur de hând ligge. Doabeej hebbe we wördjes, die alliën óp klânk verschille ván ut Nederlands, zoaveul meugeluk weggeloate. Beej de spelling hebbe we gebroëk gemákt ván ut spellingsysteem ván Piet Paulissen. Achter in ut bukske is dit ás beejlage ópgenoame.

De oëtsproak vánt Hôrster bliekt ok nag afhankeluk te ziën ván welke kânt ván Hôrs dát ge kómt. Ut zöj dus good kunne, dát g'ut mit ós meniër ván spelle soms neet aens ziet.

Ut idee vur en "woardebook" is binnen de veriëning A.M.C. óntstoan, umdát ut dialect doa toch en biezoondere pláts haed.

Ut 25-joarig bestoansfiëst ván A.M.C. waas en gój gelaegenheit um ut Hôrster wát miër ónder de meense te brenge.

Weej hoape dát dit bukske veul gestechel zal óplevere, már ok dát de dór ós vergaete wöärd á gevuld zulle waere. Dat kunde doon dór die wöärd te schriëve óp ut los beej gevugde bledje en dit i te levere beej Loevestroat 28, Hôrs.

De óplage ván "è maes inne taes" is bepaerkt.

Eventuele ópbrengste ziën vur de volle hoonderd procaent vur en gój doel, nameluk vur ós buurtgenote Pater Jan Baltussen in Brazilië en Broeder Jeu Bouten in Nieuw Guinea.

Tot slot wille we iederiën bedânke die óp wát vur meniër ok, mej gewaerkt hebbe án ut tot stánd kome ván dit bukske.

De samestellers.

{p.4}

[blanco]

{p.5}

A

Zegde: ÁLÁ, dut die AERD 's ÁTRAMPELE, da houwde op enne os. Ma vrogde zoë ÁLÁBONNEUR of ik doa ÁVANTAZIE i heb, da zeg ik nag lichtig genóg: höpta ma ni, en duj 't ACHTERWAEG en ALING oor. JÂ-JÂ, ik ziej ÁLLEWIEL ennen ARIGE.

á, (aan), heej haed um d'r á: heej haed verloare mit b.v. toepe.

aal, alles; iederiën, âltiëd.

aalt: aalt.

aan board goan, te kiër goan.

aanrope, óphale.

âchterklep, klepbóks.

achterwaeg, drek, zò gow meugeluk.

aechterbóks, remestel ovver de koont vánt paerd. Doadoor kán't paerd trugzette.

aegerst: ekster.

aek: Ned. azijn.

aektaes: hagedis.

aengsling, állewiël, gowgenóg.

aerd, groond. {p.6}

aerpel, petat.

aetesmietje, twië pötjes nevvén elkaar woari ut middágaete mej nár ut waerk woort genoame. Ut aetesmietje woort in heit water gezatte um ut aete óp te werme.

Afhang, Oërsprónkeluk hette dees streek "In d'n Afhank". Ut is ut gebied dát igesloate leet tusse de Middelijk en de Bloate.

âfsmaere, rammel gaeve of kriêge.

âftrâmpele, vur ut spel begint um beurte de veut ágesloate vuríen zette en deen de leste voot, dwárs of ut tÛpke ká zette, haed gewónne en móg ut iërs kieze.

âfwinne, teggen enne ândere iër "zalig ni-j jaor" zegge, as d'n ândere teggen oow.

á gemákt ziën, (mej), doa zitte mej ópgeschöpt.

áhisse, d'n hoond kwoad make óp iemes ânders.

aksie, woorter vroeger óp schoël gerope aster ruzie woar.

álá, toemá, schit's óp!

Alde Piël: Helenaveen. {p.7}

aling, gâns.

álábonneur, op good geluk.

alle hak en jö, iederiën.

allemansmaert, maert óppe leste deensdág in november.

állewiël, teggeworrig.

álzelaeve, âltiëd.

Annakapel, sint, kapelke áne St. Annawaeg, beej de Vrowboëmswaeg. Dit hette vroeger ut "kapelke ván Vrow Boëm". Vlakbeej loag de Vrouwenboomshof.

arig: raar.

as, hoëg kaart; op ennen as howwe: mit laeg hand trug kome, niks krêge.

á stoake, óphitse.

átraeje, mitte veut de ground ádówwé.

ávantazie, örges plezeer een, of veurdiël ván hebbe.

áwaerk make, begeen make. {p.8}

B

As enne BEEJEPIKKER zich BEGAAJT án en roeps, doa kan ik mit BEDRAAG no kiêke; krek en kiendje wat BESTOAKE is mit en BABELTJE.

baar niks, stroont niks.

babbeltje, en hárd plekkerig snuupke.

badding, bâlk.

baes, schaal ván b.v. boëne en aerte.

bag, jóng vaerke.

baktând: kies.

bâl goëje, en âld gebroek dât óppen iërste zóndág vânné váste de int afgeloëpe joar getrowde stelle appelsiene en snoep goëje dór de sloapkamerraam nár de kiênder die vur ut hoês “Bâl, Bâl, Bâl” stoan te rope.

baljutere, druk doon um niks.

bânde, mit en stökske en fietsevelling ánt loëpe hâlde en doa âchterá renne. {p.9}

bánt, sort moeras.

baskuul, waegtoestel.

bats, haelft vânné koont; platte schup.

bedraag, mit aandacht: mit bedraag örges noa kiêke.

begaaje, örges good vá geniete.

bèjoa, maar joa!

bekânt, zoawát.

bekiêrd, nit wiëte woa ge bekiêrd ziet: ni wiëte hoe g’ut t’r mej het.

belketrekke, beej en hoês ábelle en d’r dá vándoor goan. {p.10}

bels, sort paerd (zwoar).

Berkel, hertschap ván kestiël Ter Horst. Wárschienluk is dit ut “Hôrs-centrum” vânné 14e of 15e iëuw.

beslaag: beroerte.

bestaeke, iemes ónverwâchs iets gaeve.

beste kamer, kamer die alliën óp hoëgdaag gebroekt woort. Duk stóng doa de ni-je fiets i.

bewaarschoël, kleuterschoël.

bezei, beneul (örges beneul ván hebbe).

bietse, weghale.

bi-jepikker: Ned. koolmees.

blaad, miërvoud ván blaad.

blâs, wit, bliëk (blâs kiêke).

bleik, stukske graas um de wes óp te bleike en te druëge.

bloake, roëke.

Bloate, Vroeger “Melaten”. De Bloate ligge westeluk vânné Waterstroat en ten zuide vânnen Afhang.

blooddröpke, ennen borrel deen de slaegter dreent vurdát ut vaerke (án hoês) geslâcht wuërt. As de slaegter kloar is mit zien waerk, dreent ie nag ennen borrel. {p.11}

bloodwôrs, mengsel ván blood, petattemaal, vleisreste en gekruje. Dit wuërt gekokt en inne kroonkeldaerm gedoan.

blowmenke: Ned. heggemus.

blowsel, (en pupke), grej um de wes witter te make.

blowvörver, blauwverver, iemes di ut linne blow mákte b.v. kele en scholke.

bluts, buts, umgekiërde ván ennen döämpel.

bluëj, verlaege.

boajem, boam.

böäke, schrowwe.

Boaldere: Baarlo.

boamtrekke, d’n bóksenboam ván iemes zoawiet ás ut giët ópdraeje.

böärg, gesni-jen biër. Di woort geslâch umdát de meense gaer dik spek háje; garânt, garânsie.

böärm, ennen hoëp.

boarstel, kwâs (schaer-, vörf, liêmboarstel).

bóch: nest.

bóch drage, nest make; d’n oëtzet beej elkaar spare. {p.12}

boekèl, enne nutte kel (kiëndertaal).

boêkream, sort spek; paerdetuug woa de zaal mej wuért vâsgetrokke, zoëdát de burries ni umhuëg kunne en de kár ni kán ópkiepe.

boender, oppervlakte moat (3 maerge, 1 hectare).

boênetuûg, struëj vâne boëne.

bókkepuût, de schoon verkiërd um aan hebbe.

bókkeskook, kook gemákt van bókkesmael (boekweit).

bókkesveen: boekvink.

bóks, klierazje; wortelgestael ván ennen boëm; de bóks i-levere: nár hoês toe goan; achter de gebrejde bóks ligge: beej de vrouw in bed ligge. *D'r loag 's ennen boor in bed / mit zien parmantig wiefke Jet / Ze loage bóks án bóks te bloaze / dát stuk van "Oaze-wieze-woaze"*.

bóksenboam, ut kruûs vâne bóks.

bókseschîeter, schówerik. {p.13}

bóttermaelk: Ned. karnemelk; tikspelke (*kiêk ók óp bledje 15*). Tikspel woabeej d'n tikker ni ovver de schunnen streep móg. Woorte getikt dá móste inne pot, woa ge wál oêt bevrijd kós waere. Ut spel woort oêtgezatte óp enne zaften oondergrond (zând).

bowkisjes, stevige hoëge waerkschoon.

bowwe, plooge.

braaf good, tameluk good.

brâmbaere, **brândbaere**: Ned. bramen.

bratse, knoêje.

britje, schotje óppe kroewage, kár of fietsekárke. {p.14}

broabander, en sort (iënvoudige) ploog.

broaj, knómmel.

broëd, roggebroëd, zwárt broëd.

brook: moerassig stuk land.

Brokeze: Broekhuizen.

Brokezevôrs: Broekhuizenvorst.

brómmer, sort vleger.

brow, kant ván de waeg, beziejes ut kárspoar.

brullef, trowweri-j.

bukkem, geruëkte hiëring.

buurte, mit ów bekende (buure) wát klasjenere. {p.15}

C

Câssele: Castenray.

compeni-j: gezelschap.

conductries, kártjesknipster bi-j de "Vitesse".

consuus, vur consuus = vur de schiën. {p.16}

D

Huur ik Truuj tegge de DOENSTE noabere zegge: din DÖLLES va meej kan ik wal DRATS in 't DREENKESTÖTJE doon, doa merkt din DREKSIEMER niks va. Manneman, of meej en DAES stook!

daag, licht. (in d'n daag stoan, int licht stoan).

daaghurder, boreknaech.

dabbe, grave.

daes, staekvleeg.

daluk, drek; ni metiën.

dâs: sjaal.

deem, tepel ván en koeweëer; fig: dát is meej ennen deem!

deen: die.

Deepeling, d'n, leet tennoorde vânnen Östrik tusse de Venröjsewaeg en de Kreuzelwaeg, bove d'n Hândrik. Hette vroeger Diepe ling (âfwateringsbaek).

del, en del, en ónbepaald aantal.

derme-netje, boëkvlies woar-i gehak wuërt gemákt. {p.17}

di, die.

dik hanneke, wörs gemákt innen teinentoep (blinden daerm).

döämpel: deuk.

döärperkwekker, eenwoëner ván Hôrs-centrum.

doarskâs, doarsmesjiën.

doêge, deuge.

doën, vlak beej.

doënder, dichterbeej. *Doën beej de knoak zit 't lekkerste vleis.*

doënste noabere, iërste bure.

doêve-slaag, doêve-kuuj.

dölles, enne góje lobbjes.

Doonk, de, hette iërs “Donksweiden” en woar ut gebied westeluk vânnen Afhang en zuideluk vânnne Miëterik. Nou leet doa de “Donkstroat”.

doorslaag: Ned. vergiet. {p.18}

Dörze: Deurne.

draeger, drager vânnne fiets.

draegers, dragers vânnne doëdskist.

draej: bocht.

d'n dram adoon, genne kânt oëtkunne.

drats, dik oaverbliefsel ván koffie (koffiedrats).

dreenk, en koel inne wej woa ut vië oët ká dreinke.

dreenkestötje, en sort vaeldflaes, woort mej nár ut waerk genoame.

dreig, óndeep (dreig bowwe: óndeep ploge).

drek, gow; daluk; ónkroëd. *Godde drek vare? / Jâ, ik vaar drek weg / Nae, ik vroag of ge drek got vare? / Jazeker já, ik vaar drek weg / Ma wát godde da vare? / Ik goj drek vare mitte drekskar nò de drekskoel, wettet nouw?* {p.19}

dreksiëmer, dreksbak, afvalbak.

dreumel, leste resjes ván en waefwaerk; ziede zelf!

driëj: vlot, vlug, b.v. driëj loëpe. “*Kastelein ik mótt driëj nò hoês, dutter meej nag enne!*”

drîet, nate rotzooi.

drubelke, troetelnaam vur kiendje.

druëgwors, gemale roëd mager vlies, zâlt, nootmuskoat, paeper en (en bitje) sókker inne raechte stukke vânnne dikke of dunne daerm vânt vaerke.

duchtig, fleenk.

duk, miërdere kiëre.

dukker, miër ás aens.

durraam, deurkoziën.

dut, geriëdschap um ennen duts te make.

duts, ennen deuk.

duvelsstok: lisdodde. {p.20}

E

efkes, ni lang.

eghaam, lichten trekhaam.

eghoak, hoak um de eg mej umhuëg te trekke, zoëdát d'n drek gelost ká waere.

Eikelenbosch, hertschap vánt kestiël. Ut is ut gebied áchter óp d'n Herenboswaeg.

ellings, enne kiër.

engel-des-here, gebed, vur ut middágaete.

engskeutel, hedde inne bóks as ge ván engs inne bóks hed gedoan.

ènkáts, káts: Ned. eekhoorn.

éntreent, has.

èntreentofhiël, zoawát.

erme-jong, schowwerblaad vánt vaerke.

èrmój, ni veul hebbe.

èrmój troef, doa is ut èrmój troef: die meense ziên aerm. {p.21}

èrmójzaejer, ennen erme.

erpel, petatte.

esbaer: Ned. aardbei. *Livver en naas wie en ESBAER van 't zoêpe, ás enne krómme rug ván 't waerke!*

eumes doa, deen doa.

euzelke, en schriëpel vrouwke.

evvel, ni-te-meen, echter. {p.22}

F

e FEEP make van FLÖTJESHOLT: e FLIËS voal herinneringe.

fáts, niks miër óppe rubbe hebbe; knoeps.

feentwater, wiejwater.

feentwatersbekske, bekske vur ut feentwater.

feep, sort flötje.

fichterdaag, as d'n daaghuurder vur de Passe ván pláts verânderde, kreeg ie ennen daag (of twië) um te verhoëze. Doabeej kreeg ie nag enne "fichterpenning" (extra gaeld) um deen daag te viere. Dát gaeld woort ie gemakkeluk kwiêt óp "fichteroavend", de fiëstoavend.

fïëkele, áhale, slijme.

fïëste, áhale (b.v. d'n hoond).

fietsepletje, belastingbewiës vur de fiets (tusse 1924 en de twedde werreldoërlóg).

fiezeammi, fiezenammi, fieze, steenker.

fiks, sort hond.

flaaj, sort gebak.

flabberjoeks, vur de lol. {p.23}

flap: gek.

flares: flap.

flater, koeweflaai (stroont).

flatser, beej ut beugele enne gemakkelukken bâl misse.

fleempe, hóltspöänkes (um de piëp á te stoake).

fleempebak, bak um de fleempe i te doon.

flette, sort anjers.

flïes, groëte tas.

floêtere, groët dó.

flötjeshôlt, hólts vânnel liesterkral, woa g'en flötje vá kunt make. {p.24}

foare, pláts woa ut vië de wej een en oët ká (voare).

foeps, knoeps, gèn gaeld oppe taes. *Beej enne spaarkás-oavend: "ás ik nag e joar spaar ziej ik foeps".*

foemele, en bitje stiekem zitte te knómmele.
foënes, enne dölles; enne luie foënes: enne luie meens.
foës, zacht, verfreunseld: enne foëzen appel; drukkend waer.
foësfoemelegrát, iemes deen ni vánne vrowlie kán âfblieve.
foêtele, ni iërluk speule.
foêzel, gójkoêpe, slaechten drânk. *Klets vur d'n bets / zág Boemele Pier / ik lus vânzelaeve / genne foêzel miër.* {p.25}
foêzele, koonkelfoêze, en bitje stiekem de zaak regele.
foompe, duchtig smoêke.
föp, föpke: Ned. speen.
froêzel: franje.
frötje, en knummelke inne wár; en klein menke, vrowke.
fuüs, oondermaelk. {p.26}

G

ós mooder zach aalt: ás ge vá GROTMÓDDER en GEPIRD eppelke kriet, mótte ni GREEKE ma GREUZELE.

gaarf, ennen boes koare (rog, weit, haver, gárst). “*Goj hölp is álles*”, zâg d'n boor en leet de vrow de gaerf ópstaek.
gaeje, mitte hand plânte oêtdunne of drek oêtplukke.
gaele wiewouw: Ned. wiewaal.
gaer, mit plezeer.
gaerd: hengel.
gaerf, m.v. ván gaarf.
gaeve, ut maelk gaeve ván en koew. *Gaeve, gaeve? / Ik mák bezwoare / doa is beej ós / de koew ván druug gewoare.*
gaje, good bevalle.
gande, binnekort.
gandeweg: allengs.
gare hange, int, int gare hange. {p.27}
gárs, gárstig, staerk smakend en steenkend (b.v. ván spek): dut ni zu gárstig: dut ni zoa misseluk; enne gárstige vaent: enne misselukke.
gâs, m.v: gaes; ónaeve aantal gaerf (5, 7 of 9) teggen elkaar gezatte tot enne gâs.
gâspel, gespel: Ned. gesp.
gebit, iëzere stefke dór de moond vânt paerd (bit); oonderdiël vânt hutsel.
gebóng, koziën.
geer: Ned. gierig.
gehèng, hangwaerk ván en deur (b.v. scharniere).
geistelukke: priester.
gekwejjerd: gekneusd.
geleent, âfrâstering ván en wej. {p.28}
gendarme, pliesie.
gepird, mit wörm (enne gepirden appel).
geriëd, geriëdschap.
gescheid, grens ván en perceel grond.
gescheid ziën, belefd ziën.
geschiër, getuûg (b.v. ván en paerd).
gesleuns, knómmel.
geuns, gunder.

gewaere, de geng loate goan.
gewikst, di woort gewikst: di woorter oêtgesmete. {p.29}
gezoks, knómmel.
giër, ut schune gediélte ván enne plak grond.
gêze, gêzele, schoëje.
giftig, kwoad.
glad, glad wál, zoawât.
gladdeweg: allicht, wál zeker.
gój bóttter, echte bóttter. *Gój zoëpers, gój waerkers ... as ge kunt dreenke, kunde ok werke.*
gótstiën: Ned. gootsteen.
gótstiënwater, âfwâswater.
graaf, sloët.
graastöät: Ned. grasmus.
grânke, zanike.
grats, grefke vut ut gótstiënwater.
grej: spul, ván alles wat.
greke, zanike.
greuzele, en klein bitje lâche (ge kunt net zeen dát iemes örges vá geniet).
grezeri-j, zanikend geveul ván pien. {p.30}
grib, grub, grefke vur ut gótstiënwater. Vánne grib oêt luëpt ut water de graaf i.
gritsele, haerke.
groos, en stukske graas.
grötmoder, grötmojer: oma.
gröts, ów örges te good veur veule.
gröts zien, örges trots óp zîen.
grozele, greuzele.
gunder, geuns.
gunne, áne gunne kânt: ánnen ândere kânt. {p.31}

H

haam, laere of hout juk um de nek vánt paerd, woadoor ut ká trekke (trekhaam).
haammaeker, make en reparere vánt paerdegeschiër.
hael, driëj; good ter biën.
haffel, en hand voal.
haffele, ónhendig doon, ni good wiëte hoe ge iets á mót pakke.
hâmpel, twië hand voal (vâsgehâlde teggen d'n boëk).
hâmpeler, steuntele.
hâmpelmân, steunteler.
Hândrik, D'n, leet krek noordeluk vânnen Östrik (vur ut grötste gediélte tusse de Venröjsewaeg en de baek).
hangoër: kleine blaag. {p.32}
hânkhôlt, hôlt woaraan ut vaerke óppe liër hungt.
háraenkele, mitte kloompe d'n aenkel kepot stoëte. De zök blêve dá miëstal áne wónd plekke en duk begint ut ok nag te zwaere. As de wónd has toe is ráktem wer per oongeluk en giët de roaf d'r af.
hare, de zeis schaerp make. "*Memme d'r aan howwe kán ik wál, már hare ni*".
hárre, herses.
has, zoawât.
hast, hast hebbe, ni veul tiëd hebbe.
hause, handschoene. {p.33}

Heerenbeemd, gebied zuideluk vánne Kabroeksebaek (de baek leep toen nag iets miër noordeluk) en westeluk vánne Weltersweide. Ut woort ok “De Baand” genumd.

heggestuëterke, spel woabeej ge gebukt achter iemes got stoan deen dá ovver ów hin wuurt gedówd.

hegschoël hâlde, spijbele. *iemes dór de heg jage: bluffe mit kaarte; de vot tegge de heg: nimmer veur of âchteroët kunne.*

heibessem, bessem gemákt ván hei. “Hei!” “Doa make ze bessems vá!”

heiligendaag, fiëstdaag ván ennen heilige. “Woa keumt deen heiligendaag ván dan”; “Hoe kán dat gebeure”.

heimeier, zetburke óppe magere grond. *Aete wie ennen heimeier: veul aete.*

hemdeknuëpk, sort bloom.

hemdrok, bôrsrok.

hemelbiësj: onzelieveheersbeestje.

hemslup, hâmpelmân.

hengele, schravele, miëstal óp enne stool. {p.34}

herfsthaan: puber.

herfstkat, euzelke.

hesse, **hisse**, âchterkânt vánne kni-je.

hiëp, platte biël (duk bot). *Deen is mitte hiëp gemákt! Zoa bót as en hiëp!*

hoaf, gruntetuin.

hoafpatesoep, soep gemákt ván grunte die leenks en raechs vânnen hoafpaad beej elkaar wuurt gezócht.

hoalverdeklots, holderdenboalder.

hoaze, zök.

hoazeklots, hölpmiddel beej ut zökstoppe.

hoëgdaag, kaerkelukke fiëstdaag, b.v. Passe. {p.35}

hoëmis, hoëgmis.

hoepe, mánk loëpe.

hojje wâ: afscheidsgroet.

hóltdoëf: Ned. houtduif.

hómmel, doonder.

hómmele, doondere.

hóndepedje, pedje in hoës, woará ge kunt zi dáatter ni good gepoetst wuurt.

hór: Ned. horens; materiaal woavá vroeger de jasbeschermer vánne fiets woort gemákt.

Hôrs, ós dörp, wárschienluk zoë genumd as “hoëger gelaege stuk grond”. Huurt pas suns 1814 beej Nederland, doaveur beej Opper Gelder. *Hedde dórs, / godde nár Hôrs, / doa hebbe z'en hundje / dát pist oow int mundje.*

hörtje: Ned. hor; verpakking vur eier; âfscherming um de kachel.

how-aerm, trekstang vánne krukâs ván en maejmesjiën.

howklots, klots woaróp de klötskes gemákt waere; ut slâchte ván en hen gebeurde ok óppen howklots. {p.36}

huëge: kaartspel.

hutsel, kopstel vánt paerdetuug.

huukskes: Ned. hurken; óppe huukskes zitte.

huuske: de plee. *Livver oppe huukskes ás op e fiës huuske.* {p.37}

I

Pas op mit enne ILK; dát gaeve IËMERS IËLEND.

iëlend: ellende.

ielks: elk; iederiën. *IELKS zörgt vur zien eige, en zoë giëter niemes verloare.*

iëmer: emmer.

iemes: iemand.

iffener: vereffener.

ilk: bunzing.

intreent, zoawát. {p.38}

J

JOANAE, dát mende toch wál ni, dát gaeve d'r JOA gen!

jannewester, de gâns jannewester: iederiën; alleman.

jas, de jas kriëge: verleze.

jengele, um iets zanike.

jenze, sort biljárte mitte spelregels vánt beugele.

jiets, hoësmus (koarezeiker). *Beej en doéi muske / Gister nag enne proonte jiets / di schoëide, schuumde beej de keuke / en de kat schon kós verneuke; / nouw is-ie kepoedewiets.*

joanae, hiël zeker ni.

joekel, iets hiël groëts.

joekere, jânke. *Joekere wie ne jónge hoond.*

jukse, jeuke.

juu, stop-kommando vur ut paerd.

juu, juu gen, gaar niks, baar niks. {p.39}

De kármenaaj-viziet Enslang, ás de drukte en 't geloëp roond de slácht wát bedeid waas, woorter oëtgedeild. De buurt kreeg e stuk kerboët en, ás 't ni zò krek kwoam, ok nag e kumke koaje, pestoër en lichtig genóg de meister ok nag enne proof, en toet besloët woord de kármenaaj-viziet gehalde. Op zát plátse woord twië kiër op e joar geslâcht, ma de kármenaaj-viziet woord ma aens gehalde. D'n broëk waas miëst wál um da breurs en zusters te nuëje. D'r woord oppe klender gekeke wonniër of 't vol moan waas en d'r woord op vi-ziet gevragd op ennen helderen oavend, da kós me boëte zi woa me leep. Da woorter koffie opgeschud en dikke kleuntjes d'r i en kwoam d'r wek en broëd mit werme kármenaaj óppe taffel. Doa woord good va gesmikkeld en ál gauw genóg kós me leenks e rêchs huure stuute op 't lekker vleis. Nodderhand nag en gleske beer en en dikke sigaar huurde d'r ok wál beej, en da kóster nag geklasjeneerd waere. As 't e zwoar vaerke woar, da góng me ok nag nò de spekkuupe kiëke, en óp de bórdereej ook nò de stal. Iëmoal oppe stâl kwoame de jónge inne kamer in aksie, want die schote da gauw nò de laeg koffietasse um te kiëke of doa nag resjes ván die dikke kleuntjes izoate, die d'r da oetgepierkt weerte. Um en oor of twelf góng me da wer op hoës a. {p.40}

K

kaafrot: hardstikke rot. *Zo rot as kaaf.*

kaere, mit ennen bessem vaege.

kaersel, ópgekaerden drek.

kalebas, groëte fliës.

kammeneuter, iets hiël groëts.

kámstukske, stukske vánne ruggestrânk vánt vaerke.

kappes, rónde witte koël.

kappeskop, enne groëte rónde kop (schaeldnaam).

kármenaaj-viziet, (vurrij blád).

kárwáns, scheif, wings.

kárposte, eike stemkes die inne oëge vánne kár waere gestoake beej ut laaje ván struuj.
kárspringer, en paerd dát beej ut oëtspanne zenuwechtig is. *De kar is ópgeslage: miskroam beej en vrow.* {p.41}
kasjot: kotje; gevangenís.
kat en kogel: alles: *kat en kogel verzoêpe.*
keduuk, röstig, kalm: hal ów keduuk!
keel: kiel.
keime: kammen.
kel, manspersoën. *Enne Meldersese kwoam thoês va zien waerk in de bös en vertelde woe ziene collega zich inne hand gezaagd haaj: “KEL, KEL wát haaj di KEL en hand, KEL!”*
kemasse, laere bescherming vánne oonderbiën, die same mitte schoon de funktie ván laarze hebbe. *Dát waas in d’n tiëd dát de krei-je nag kemasse droge.*
keps, fát: íemes fátz zoêpe.
kepün, wilde, (wilde kepoën), en druk kiënd.
ketjes, mieskes.
kiëbus: kop.
kiendjeskoffie, áster enne kleine geboare is, godde felicitere en kriede en tas koffie mit flaaí. {p.42}
kiensheidóptocht, missie-óptocht, processie.
kiep: hen.
kieps, platte muts mit klep.
kierke, bag, jóng vaerke; enne kiër: (dát duj ik wál enne kiër).
kietelstiën, gladde stiën woa ge íemes mej óppe rug kunt kietele.
kiew: kinnebak.
kisje, sort vleger.
klâmp, nowweluks; klem.
klasjenere, röstig diskussiëre.
kleenkeleböske, köpke scheete.
kleuntjeswek, wek mit stukskes kandíjsókker. Wuurt vuraal mitte kermis gegaete.
klinge, ketting woa ut paerd mej trekt. De klinge waere ánnen trekhaam vásgemákt. *Dór de klinge goan: hiel kwoad waere; zat waere.*
kloêt, törf.
kloëte, plare; slaecht. {p.43}
kloompnhemel, wreej vánne kloompe.
kloprieske: Ned. garde.
klots, klötske, ennen blok, blökske hôlt.
klotskop, íemes deen iets stóms deut.
kluëve: Ned. kloven, spliëte.
knaeje, fiënmake, b.v. mitte verkèt de petatte knaeje; óppe fiets tegge de weend i knaeje; óppe fiets d’r tussenoët knaeje.
knal, limonadeëchtig beer ván drek noa d’n oërlog. “Ge woorter zát, zeek en hártstikke gek va”.
knammel, knemmelke, en waardeloos stukske.
knapbus, scheidapparaat gemákt ván knapbussehôlt.
knapbussehôlt, hôlt vánne vlier.
knats, gâns.
knets, knats, gesmoalte sniëj; ni good dórbakke (wek).
kniên, knien, íemes di gow giftig is; Ned. konijn. {p.44}
Kniensvang: streek tussen de Sloëjerwaeg, Daniëlwaeg en Nachtegaallaan. Vroeger hette dit ok wál “Koninswaranda” en “Koningswaranda”.

kniep, zakmaes.

knêpdiëg, stukske diëg dátten bekker ván d'n diëg âfkneep as loën vur ut bakke vânnë wek.

knierse, ut knarse vânnë tand.

kniersoër, enne zaniker, knoajbóks.

kni-j: Ned. knie.

knoaje, grómme; ut örges ni mej aens ziën.

knoak m.v. knöäk; diël vánt geraamte; enne loompe knörf.

knoaterpot, iemes deen aalt wát te zanike haed.

knodder, modder; slêk.

knoëje, bratse.

knoep: knobbel; knop m.v. knüp.

knoêp, knoop m.v. knuëp.

knoeps, alles kwîet. {p.45}

knoerhârd, hiël hârd.

knoêvele, knuffelen; hârd ápakke.

knolle gaar hebbe, de, zát ziën.

knómmel, rómmel, rotzooi.

knörf, enne loompe vlaegel.

knowwe: kauwen.

knure, hârd en loomp waerke, wát navenânt ni veul óplevert.

knup: Ned. knoop.

knuppe, vástmake.

knúpke, knubelke, kleine knoep.

koaje, oëtgebakke vleis; Ned. kaantjes.

köäke: boeren.

koarezeiker, hoësmus, jiets.

koarewöärm: Ned. veenmol.

kodde, smaerreste inne oëgheuk.

koel, (kuulke), gaat inne grond. Ge hâd in Hôrs vroeger ók b.v. de Roefskoel, de Meisterskoel, de Gasthoëskoel, de Middeluksekoel. {p.46}

koêr, te koêr goan, te kiër goan.

koeske, jóng vaerke.

koêtele, ruile óp en meniër dát iederiën ment dáttie d'r baeter vá wuurt.

koffiedreenke, in zomerdaag oate de bore ok nag um veer oor. Dát aete, bótramme en koffie, het koffiedreenke.

koksel, en hoeveulheid net genóg um te koake (en koksel boëne).

kôlf, maïskôlf; kôlf inne bóks: en liëg kruüs.

kómkómmer: augurk. D'n echte kómkómmer wuurt slangkómkómmer genumd.

koontekroêper: slijmerd.

kopzak, voorzak ván 't paerd.

kornoête, de kornoête een hebbe, streek hebbe.

kors, ónlangs.

körver, mandemaeker.

kotje: gevangeniscel.

kowke, nestkasje.

kousenbengel, elastiek um de boave biën, um de zök óp te hâlde. {p.47}

kraempel, te klein of te wiëinig.

krangs, waers.

krangs um, verkiërd um. En hemd of de zök kunde krams-um á hebbe.

krânse, versieringe make vur en fiëst.

krântendraeger, iemes deen de krânt roond brengt.

kreempe, lâs hebbe vânnne kelt.

kreemper, iemes deen gow lâs haed vânnne kelt.

krek: net, pas.

krek good, ut pest precies; eige schuld!

krel, krael, pit: doa zit pit i!

krets, schöärf.

kreumper, kreemper.

kribbebiëter, en paerd dát aalt ánt hólte zit te vraete.

krieg meej is, got meej dát is hale.

krîege, pakke: krieg ów már wát!; rammel kriêge.

kriëmer, vaenter mit knummelkes vur d'n hoëshâld. {p.48}

kroche, hoeste.

kroënekraan: Ned. kraanvogel.

kroës, binneste ván enne appel of en paer.

kroêt, rinse stroëp (appelekroêt, paerekroêt).

kroêt párs, fabriek woa kroêt gemákt (gepárst) wuurt. In Hôrs: Haeze Sjang, nou zwembad.

kroêt wis, vaeldgewás en vruchte (o.a. haver, paer, wissekroêt) die óp 15 augustus, Maria Hemelvaart, mej nár de kaerk woorte genoame um te loate zaegene as dânk vur enne gójen oëgst. {p.49}

króm: sikkell.

krops óp, tegge de kiër i.

kruuier, enne meens di left vânt schoëje ánnne deur. *Kwoam enne kruuier ánnne deur en vroeg: "Vrouw, hedde meschiens e stuk vlaai vur meej?" Zaet die vrouw: "Is e spekke-bótram ál nimmer gód zat?" "Anders wál", zaet di kruuier, "ma vândaag ziej ik jöärrig!"*

kruuspresaesie, en presaesie dór ut vaeld, drie daag vur Hemelvaart, um te baeje vur enne góje oëgst.

krúsjasse: kaart spel.

kuke, enne snaak. *Zoa doal as en kuke.*

kume, geluid dát gemákt wuurt beej ut levere ván en inspanning.

kummeluk, veul zörg nuëdig hebbe; precies ziën. {p.50}

kurboêt, k'r boêt, mengsel ván vaerkesblood, bókkesmael, paeper en zâlt en soms spekruterkes. Dát mengsel woort inne sopkaetel gekokt. As d'n bri-j drie kiër gepóft háj en stiëf genóg woar, de knuppel mooster raechóp i bliëve kunne staon, woar de kurboêt kloar en kós ie oëtgeschöpt waere in ennen bak, taffellaaaj, kúpke of vloët. Op ut lest mógde iederiën, vuraal de blage de sopkaetel oëtschárre.

kwag, en krek oet 't ei gekome mus. Béj 't musse oëthale, wát ni mógde, ging 't um de eier, de kwagge leet me in d'n bócht ligge. D'r woord wál 's en vluug jóng, die op 't punt stóng oët te vlege, mei nõ hoës genoame. Dát waas enne mannik, en miëstal waas 't en ekster of krei, of ok wál 's enne maerklaf, want die kóste i laeve halde.

kwake, hárd rope.

kwakel, vrucht vânnne groaven den.

kwekker, kwekvoars. {p.51}

kwekvoars: Ned. kikker. *Ágebrand / int stortgaat stóng è kumke beerpap âf te koele vur middag / ne kwekvoars kwoam, vunderde, vóng, klom d'r i, kreeg è beslaag / ánnne toffel greesde Grátje: wáttistátoa toch vândaag? / ágebrand, jong, mende mooder, goof doarop drek gen bedraag. / Haet ágebrand ok püetjes? gromde Grátje: huur zonnen blaag!*

kwekvoarsenbommel, de eier vânnne kwekvoars.

kwoj, kwoad; slaecht. {p.52}

L

labberjocks, vur de flowwe keul.

labes: slungel.

labschei-ig, veraeveuls, ónverschillig.

laeverwôrs, mengsel vá laever, zwaarde, mamespek of kieuw, petattemael, zâlt en gekruje. Dit keumt inne krómste stukke ván d'n dikken daerm.

laeze, oëtsortere (b.v. boëne).

laje, ut voalstoppe vánne schongemákte vaerkesmaag mit maagdewôrs.

lametere, klage.

lange, ágaeve.

leiendekker: leidekker.

lemet: loont.

lemke, jóng schoap.

les, ónlangs.

licht, dat móg licht, nogal logisch. {p.53}

lichtig, miëstal.

liefke, kort hemd.

liemes, jóng geit; enne halve zachte; slungel.

ligreem, reem ovver de zaal vánt paerd woar-een de burries ligge.

liste: bretèls.

loëk: Ned. uien.

loëk: Ned. luik.

loëksaus, saus gemákt ván loëk. Woort duk óp enne vesseldaag gegaete. *Klamp e ketirke nò 't aete, / zalig in de prost gezaete. / schrikte wakker - loert gevoar? / Ge snoeft's good, / jawwaal t'is woar / Opschrift: loëkesaus.*

loëperi-j: diarree, áne schiët ziën.

loets, knikkerkúlke.

loëzie: horloge; pezerik vánt vaerke.

loëziepeen: horlogemaker.

lotkermèl, kermèl verpakt in en lötje. Krede vroeger beej Haezen Bert. {p.54}

low: zeelt. (vis)

lucht: lâmp (b.v. vánne fiets).

luchtpoal, straotlâmp.

Luciakapel, Sint, kapelke óppen hook vánne Afhangweg en Miëterikseweg.

luëkske: Ned. zilveruitje.

lui, lej. {p.55}

luiwíeverpap, pap ván maelk en beschuut.

luuks, luxpaerd, ri-jpaerd.

luëps: Ned. loops. {p.56}

M

Toppeunt van loompigheid: mitte MEID wandele in enne MANGELEPLAK.

maagdewôrs, wôrs die gemákt wuurt inne schongemákte maag vánt vaerke.

maajeschîeter, dikke brómveleg. *Zoa muuj as en maaj.*

maas, en groëte stroal.

maat, maagd, dinstmeid, o.a. beej de bore en de pastoêr. *Trouwe of mitte maat hoëze. Vlug mitte maat, de vrow is nò Kaeveler.*

maelkstulke, maelkkruk, stulke gebroekt beej ut maelke.

maelktuit, maelkbus. De maelk ging in tuite ván d'n boor nár de maelkfabriek.

maerge, óppervlakte moat. Enne maerge is 32 rój, is ien derde boender.
maerklaf: Vlaamse gaai.
maerkoêt, sort vis.
maert: markt.
makvot, enne gemekkelukke.
mammespek, boêkspek. {p.57}
mangelmeule, meule vur ut male vâne mangelwortele.
mangelwortel: Ned. voederbiet. Mit “sintermertesveugelke” woort deen oêtgehold en gebroekt as fakkel.
manspersoën, kel, meens.
marjan, mallejan; wielstel vur ut vervoer vân buëm.
medeunk, medeunkt, miër as zat.
meer, miër, ónkroêd, duk gebroekt as knarievoor.
megje, jóng vrommes.
meis: maïs.
melotteploog, ploog mit ien maes.
mentenere, haelp.
merling: merel.
meskepikke, landveroëvere (spel).
mespel, mispel: wesp.
meun, en stevig vrómme.
Middeljik, gebied tusse Hôrs en de Miëterik. Vroeger hertschap vân ’t kestiël.
Mieldere: Meerlo. {p.58}
michele, lekker en miëstal veul aete.
miëmere, (roëje, witte), roëje of witte besse.
mieske, ketje, jóng kat.
mieskes, blome vâne wilg.
mîet, enne netjes ópgebowde stapel koaregárve of huëj.
Miëterik, kaerkdörp vân Hôrs. Vroeger hertschap vân ’t kestiël.
mis, mist: mest. *As enne boor stroont zuut goeit-ie d’r mist beej.*
misbraeke, mistbraeke, ut geliëkmoatig verdiële vân ut mis(t) ovver ut lând.
moek: nevel. *Heej haet moek inne biën.*
moêk, enne verborge veurroad. {p.59}
moeke, dór moëj te proate iets vân iemes gedoan prebere te kriëge. *Moek de gek da vruttie good.*
moelbaer: bosbes.
moêr, (fluit)kaetel.
moets, de vurste en de achterste kôrs vâne wek.
moêtwärme: mol.
móf, handwermer áne fiets; Pruus tusse ’40 - ’45.
moorkei, bakstiën.
moor óppe kej, Spel, woabeej ge enne stiën vân en murke vân zeuve stiën, mót goëje. Um te goëje woort enne hárde kiezelstiën gebroekt. Woort alliën d’n böveste stiën vâne moor gegoëjd, dá mógde vreej owwen eige stiën trughale. Ging de moor um dá mós die iërs ópgebowd waere. Beej ut trughale vâne waerpstiën kóste áfgetikt waere. {p.60}
möp, en gódaardig jóng iemes.
mussekaerse, wilde kaerse.
muulke: kusje. {p.61}

“In de kêrk waas NIEMUS ni” Waaster nouw iemes of NIEMES?

naas: neus.

nagelbloom: sering.

nag ni!, zeker ni!

náks, zoonder kliër á.

namenânt, **navenânt**, nár verhâlding.

nazendrööp, vánt daak áfdröppelend raegenwater.

netse, ploage.

neut, m.v. ván noot. *Um de neut ni! hiël zeker ni.*

niemes: niemand.

nieptang: nijptang.

nimmer, ni miër.

nirkeswôrs, wôrs woari de vaerkesnere verwaerkt ziën.

nirreke, knauwe.

noabere, bure. {p.62}

nöäle, zanike.

nómmer, **nummer**, ópkome vur ziene nómmer; in mil. dinst goan.

nondeju, krâchtaerm.

nondejuke, vlinderdeske.

nuëje, **oëtnuëje**, verzeuke um te kome.

nuëteluk, kort á gebónge; gen gój zin hebbe.

nut, slaecht (enne nutte meens); lâstig (en nut karwejke).

nutjes, kleine neut; koale, ván groaf nár fiên genummer ván 1 - 5.

nuutje: kusje.

nuzzik, umslaagdook. {p.63}

O

oalienutje: pinda.

oam, **oajem:** adem.

öärvel, en hoeveulheid die ge in allebej ów erm kunt drage, b.v. ennen öärvel brândhòlt, of rabarber.

Oeldere: Oirlo.

oëtgelodderd, te veul speuling.

oëtlegger, iemes deen de grenze wet ván de percele (kadaster).

Oëtlegger, bórdereej in ut Risselts vaeld.

oëtscharre, d'n taelder (of koakpot) schon make mitte laepel of de verkèt.

oetschoebe, oëftoetere.

ônder de veut zitte, in de waeg zitte.

ónrást, ónröst.

óntiegeluk, óntzettend.

oomp, ónaeve (aantal). *Wie zetter meej d'n oomp?: oëtdrukking beej 't knikkere.* {p.64}

ópkaelder, **ópkamer**, kamer bove de kaelder.

óppe loor, stiekum óppen oëtkiêk.

ópstoeke, iemes tot iets ázette.

ópwás, áfwás.

ordenére, de zaak al proatend óp en ri-jke zette.

Östrik, gebied noordeluk ván Hôrs. Vroeger hertschap ván kestiël.

ovvertoemeld, ovverspanne.

ozel, heej zit innen ozel: ut giët um slaecht.
ozele, ut kâld hebbe.
ozelig waer, kald, naat waer.
ozeler, ozelzak, iemes deen lâs haed vânn kelt. {p.65}

P

paad, ónverhárd wegske; schej inne hoar.
paar, aeve getál.
paekel, óplossing ván groaf zâlt en water. Woort gebroekt um vleis i te zâlte in en houte kuûp of stiënen bak. De paekel kwoam oondereen, dá woort ut vleis gestapeld en gezâlte. Mit inne paekel zette woort soms iërs en kruûs vá zâlt óppen boam vânn kuûp of bak gemákt, as dânk vur ut dik vaerke.
paekzwárt, hiël zwárt.
paens: lief. *Ik göj nár de maert / koëp en koew / stuk vânn laever / stuk vânn paens / kielewiele waens Kielewiele waenske / how um óp zien paenske / how um óppe rug / dá keumtie noëit miër trug.*
paer, lâmp.
paerke, laempke.
Paes, Cássels brook. {p.66}
paeze, de naerf vânn aerte of boëne âfhale; hárd waerke.
pannestárt, kwekvòrs int stadium ván en viske.
papegaai: libèl.
pársvleis, vleis vânn vaerkeskop, de eunderste puëtjes en vleisreste. Dit wuurt gaar gekokt, gemale, ópgekokt mit aek, paeper, zâlt en laurierblad. *Enne tummermân biechte dát-ie op enne vesseldaag PÁRSVLEIS háj gegaete, umdat heej dóch dat 't gen vleis waas. Jawwaal, zách pestoër hiël sleum, en nouw zette vur penetentie ma en ni-j deur inne kaerk. Kiepte di zónbaar en kár voal zaagmael vur de kaerkdeur en zách tegge pestoër: as PÁRSVLEIS vleis is, is zaagmael ok hôlt.*
pataent: netjes.
pats, platte kieps zoonder klep.
peen: pin; enne gere.
peenkele, spel woabeej de peenkel (en sigaarvörmig stukske hôlt) mit en plaenkske wuurt weggehówd. Deen d'r "aan" is, mótte peenkel truggoëje nár de "pot". Degene ván wie de peenkel ut wietste vânn pot blief ligge, haed verloare. {p.67}
peenteneuker, iemes deen ovver en kleinigheidje moeiluk deut.
peentje, geëmailleerden dreenkbaeker mit en oër. Ut peentje stóng of hóng beej de poomp en iederiën droonk doaroët.
peer, wöärm.
perds, hengstig zîen ván paerd. *Zoa gek as en paerd.*
perdjesspeul, draejmeule.
perdsbloom: Ned. paardebloem (hónsbloom).
perdsmis, perdsmist, mis(t) ván en paerd.
persânt, tegeliêkertiëd.
petattefrats, petatte-puree.
peunter, schot mitten toep vânn schoon; waegtoestel. {p.68}
pezerik: pees.
Piël, de: Evertsoord.
piêpekratser, schraapêzeer um de piêp schon te make.

piêpespits, moondstuk vânnne piêp. As d'r thoês geslâcht woort, bleze ze de derm óp mitte piêpespits, um te kiêke of d'n daerm ni lekte.

piepkesloëk, oëtscheters vânnne sjalotte.

piêpwôrs, bloodwôrs gemákt inne kleine dun derm.

piers: perzik.

pijts, zwipke (kleine zweep).

pik, spie int vaerkesdurke.

pinnekenáks, gâns náks.

pisbloas, vaerkesbloas. Dees woort ópgebloaze en, as ge gedeuld hád, gedruügd en deej dá dinst as bâl.

pishuuske, urinoir, oapenbaar toilet. D'r woar d'r en teggenovver de alde kaerk beej d'n hoaf vânnne begiene en án d'n âchterkânt vânnne marechausseekazerne, hook Hoëfdstroat/Kloësterhof.

pispôtje: haagwinde. {p.69}

plak, en stuk lând.

plakke, good ópschete, vuroêt komme.

plare, hárd waerke (wat wiênig óplevert).

plats, rónde, platte kreentewek.

pletske, kukske. *È gezich wie è pletske.*

pliesie: politie.

poekel, beultje, hoëge rug. "Ge kunt meej de poekel roetsje": ge kunt meej wat!

poês, m.v. puus, pluum, plume.

poest, m.v. puûs, oonderste stuk ván enne boëm.

poeste, puus oete grond hale.

poesterik, boêk, paens.

poetje, klein paerd.

poetje ri-je, beej iemes óppe rug zitte; óp ut poetje zitte.

pófbóks, lange bóks mit ellestiek oonder inne piêpe (drollevanger).

pot-heenke: hinkelen.

pötjes, porceleine isolatie ánnne luchtpeal. {p.70}

pottemárs, poetje (ri-je).

pras(stool), luie stool.

prengel, enne gere.

preugel, slaeg, rammel.

proof, verschillende diele ván 't geslacht, wát ge kreed âs b.v. de bure geslacht hájje (kurboêt, koaje enz).

proonkboën, dikke staakboën.

proont, fleenk.

Pruse, Duitsland.

Pruusses, Duitsers.

pruumkeswek, kreentewek.

Pruus, Duitser. *D'n beste Pruus haet nag en paerd gestoale (of enne fiets).* {p.71}

puëtjehöäke, iemus loate strukele.

puëtjetrekke, um ut vaerke beej ut slâchte óppe pláts te hálde woort de leenkerpoët mit en tow vâsgehâlde.

puine, kweekgraas (groeten drek!) *Thoês is de vrow de baas en op 't land de puine.*

putwig, constructie vur ut water oet enne put te hale. {p.72}

R

ROËTEKETOËT keumt aaltied oêt.

raad gek, hárstikke gek. *Zoa gek as en raad.*
raar, schaars; gek, vremd.
rabat, grefke in ennen bos.
rammel, smaer, en pak slaag.
rats, gâns.
razele, bibbere.
reining: moerassig gebied.
remmel, menkeskniên; gehájde snaak.
Reulsberg, bös zuid-oësteluk ván Hôrs.
richterbâlk, bâlk woarover ze mitte kroewage ovver de zafte piëlgrond vore.
richtig, good; gezoond; ni richtig: zeek.
Riet, In de, stukske grond woa nou de tennishal (anne Weltersweide) leet. {p.73}
riêvig, veul; di left nogal riêvig.
rings, dekriêp zien ván en koew.
Risselt, De, boorderi-j áne Gastendoonkstroat (hallehoës), oete 17de iëuw. Huurde beej ut kestiël.
Risseltvaeld, hette vroeger “Risselerveld” en ut leet oësteluk vánne Gastendoonkstroat.
roaf, kêrs óp en wónd.
röäfke, en kleine roaf.
röäkeliezer, poëk.
roêt, sort vleger.
roëzekrans, baejsnoor; baeje vur ennen doëje.
rój, óppervlaktemoat: 1/32 merge; nou 1 are.
rómmskoel, drekskoel, puinpláts. {p.74}
roondriêzele, ów zelf, of mit en paar ándere, roonddraeje.
roomtelum, roond-um.
rosbak, bak ónder de perdswege woar i o.a. de roskam, de bótramme ván d'n boor, wát tow of ándere knommel leet.
Rotven: Vroeger Rootven. (ven woaren ut vlâs geroot woort). Leet zuideluk vánne Afhang en het nou Rotvenwaeg.
ruggestrânk, ruggegroat.
ruzele, hoar, blaar of nalde verleze. {p.75}

S

sakkenduuster, hiël duuster.
sanderdaags, de volgenden daag.
Schaak, De, gebied ten noorde vánne Miëterik. Hertschap vánt kestiël.
schaal: schors; schil.
schabeliermedalie, medalie óp en gezaegend lepke stóf. *Maar miene God, zâch mooder, hedde geej ow SCHABELIERMEDALIE ni óp? Hádde toch 's ónder d'n auto mótte kome!*
schael, scheif, ni hoks.
schaemel, mager, meen, wiëinig, slaecht.
schaen, schenk: ham.
schaenke wôrs, scheenkewôrs, bótrammewôrs, hamwôrs.
schaerbekske, bekske vur ut schaerwater en schaerziëp.
schaerlappe, oëgkleppe ván en paerd. {p.76}
schaerreem, laere reem woarop ut schaermes woort gewèt.
scháj, graendel; noadiël. *Kóm de scháj 's trughale, ma 't deut gennen hast.*

schalevaeger, enne misselukke.
schâmpoal, pölke óp ut end ván en boëneri-j dát schuun inne grond is geslage.
schâns, schânse, ennen boes tek.
schânsenhoëp, netjes gebörmden hoëp schânse. *Opperni-jd, zach Classen Tienes en veel mit de SCHÂNSENHOËP um.*
schárre, mitte laepel of verkèt d'n taelder of de pot schon make. K'rboët scharre: drek noa ut k'rboët make de rest oëte (sop)kaetel schárre.
schefke: kleine schaaaf.
schej, paad inne hoar; umhulsel ván b.v. è maes.
schelf, oape zoalder óppe scheur.
schelfzeiker, enne schaemele.
schervaaak, en âld gebouw; nutterd. {p.77}
schief, hâlsschief vánt vaerke.
schieper: herder.
schieër: Ned. schaar.
schietbaer: zwárte bes (miëmer).
schietkeutel, schówerik.
schietmeld, melde, sort drek.
schietvlek, waegeschiëter, strontje.
schievere, enne platte stiën ovver ut water loate schaere.
schiks, scheif, dwárs.
schitspool, spits bruëdje; waefspoel; wape van carnivalsveriëning "D'n Dreumel".
schoëf, sort graendel.
schoefel: schoffel.
schoëfpaeld, hoarspaeld.
schoëje, bedele.
schoele: Ned. schuilen.
schoelroompe, as ge iets vá plan ziet, b.v. appels schume, óp en neer loëpe.
schoester, schoonmaker; broajbóks. {p.78}
schókkele, óp en neer schudde.
scholk: schort.
schöälkske: schortje.
schonentrekker, schoonlaepel.
schoonreem: veter.
schoop, groëte bats.
schoor, ónwaersbuj. *Engelbewaarder Dát ik 's mit vreje / gen snuutje gehad haaj / ma muuj ás e maaj / knats boete oam / zeiknaat thoëskwoam / dát haaj wál zien reje / we waore klâmp int koare, wette / toen kwoam en nutte schoor opzette!*
Schoot, De, gebied tusse de waeg Veldöstriek en Venröjsewaeg, ter huügte vánne Gortmeule.
schoow: bang.
schop, schöpke: scheur, schurke.
schöpke, klein schoap.
schóttelslet, dukske woa d'n opwás mej wuurt gedoan.
schow, roëkkanaal (dát bovven ut daak oëtstukt). {p.79}
schravele, hengele; ni good vuroët kome (mit loëpe, fietse, schátse).
schravelvot, iemes deen schravelt.
schreur, sni-jer.
schrieje: flinke pas.
schriëpel, schaemel, iel.

schroal, mager (en schroal menke, schroale grond); roow, (schroal hand); kâld en druëg (schroal waer).

schrowwe, böäke.

schruie, en bitje verbrande; mitte schup fiën âfstaeke (de grond).

schume, stiekem fruit weghale (appels schume).

schup: Ned. spade. *Zoa zát as en schup.*

schupe, ván hoês goan en óp zeuk ziën nár iets.

schuper, iemes deen (of die) óp schuup is; iemes deen (of die) ván alles binne prebeert te kriëge. {p.80}

Schutroe, Iërs genuumd “De Scheet Roede” en woar ut gebied tusse de Gastendoonkstroat, Loevestroat, Venröjeweg en Noordsingel.

schuttelke, bordje, taelderke.

schuumketrekke, de schoêm vánne sókkerpaek ópzuge.

schuumsipoan, schoêmleapel.

seentel: Ned. sintel.

seentelwaeg, waeg gemákt van seentels.

sevves, pas, krek.

siëre, d’n boêtékánt vánt hoês versiere beej en fiëst.

singel, reem um d’n boêk vánt paerd i.p.v. de zaal. Ut paerd krieg de singel um as ut ni hóf te höffe, b.v. beej ut bowwe. De singel zit vás ánnen haam, zoëdát di ni weg ká schete.

slaaj: sla.

slaat: sla.

slaagkár, kiepkár.

slabbe, knoëje.

slâm, koalesliëk (brândstóf). {p.81}

Sintermertesveugelke, liedje dát de kiënder zinge as ze mit Sintermerte (Sint Maarten) nevve de deur goan um snoep óp te hale. “*Sintermertesveugelke / háj en roëd keugelke / háj en blow stertje / húpsa Sintermerte*” Krege ze niks, of ging de deur ni gow genóg oap ... da woorter gezóngte: “*Tiere liere liëre / hee woënt enne giëre / di wil ós niks miër gaeve / di zal ni lang miër laeve!*”

slangkómkommer, kómkommer.

sletje, klein verbând, miëstal um de vinger en duk smaerig.

sleum: slim. *Zoa sleum as goddevader; deen haed vánne slumme zien eier gegaete; deen is eigeluk ni sleum.*

sliëj tand, rot geveul áne tand beej ut aete ván enne zoren appel.

slieme, De derm ván en vaerke woorte gebroekt um d’r wôrs i te make. In de derm zit en sliêmloag en die sliêmloag weghale het slieme. {p.82}

sloeber, enne erme meens.

sloebvot, enne góje seul (sul) deen d’r sloeberechtigt beej luëpt.

slóffe, mitte veut de grond âfteikene um in enne raechte lien te kunnen poate of zaeje.

slöjje: Ned. glijden.

slup: Ned. schoot.

sluëp: Ned. kram.

smaer: rammel; en pak slaag.

smaerkanis, smerlap.

smekke, huurbaar aete.

smerlap, enne fiëze; enne rotzak; en sort snuupke.

smiespele, **smiespere**, zuutjes, stiekem mit elkaar proate.

smis, smejeri-j.

smoëzel(e), fiene raegen.

snammel, klein stukske.
snelzeiker, sort (vrowlie) oonderbóks zonder boam.
sнемmelke, klein stukske. {p.83}
sneppentaelder: kletser.
sni-jer, kliêrmaker; enne rare sni-jer: enne rare.
sni-jer-i, kliêrmakeri-j.
sni-jklots, klots woa z' ut struëj óp kepot sni-je.
snöät, tuit ván en kan.
snoêve, de naas schon make; ópschöppe.
snuutje, muulke.
sókkerpaek, dropwater.
sókkerpepeer, zeut pepeer.
sókkersteel, zeute snoep inne vöärm ván enne stok.
soldötje, sort kaeverke.
Sóndagse soep, rundvleissoep.
sopkaetel, kaetel woari de wes wuurt gekokt; de sopkaetel woort ok gebroekt aster en vaerke woort geslâcht; um ut water in heit te stoake en um d'r k'rboêt i te make.
sörtje, meen volk.
spaje, mitte schup de grond umwaerke; fleenk en en bitje loomp aete nár binne miechele. {p.84}
speik: spaak.
spekkâs, kâs mit vlegegaas woareen ut spek, de schaenk en de wôrs hungt.
spengske, schuûfspældje.
sperjus: Ned. asperge.
spi-j: speeksel.
spiês: Ned. specie.
spi-je: Ned. spuwen; oavergaewe. {p.85}
spierling, iemes deen mager is.
spinnejaeger: Ned. ragebol.
spinning, fiëst noa ut brake vánt vlâs (sort oëgstfiëst).
spöän: Ned. spaanders; veul gaeld.
spoje, haste, hoste.
sproan: Ned. spreeuw.
sprokkel, umhulsel vânnel larve ván en libel of waterjuffer.
staakboën, spekboën.
staeke, Noadát ut vaerke de “genadeslaag” of ut “genadeschot” háj gekrege, woortie gestoake um ut blood d'r oêt te loate loëpe. Ut blood woort ópgevange en geklopt (um ut ni te loate kloontere) in en vloët (platten bak).
staekelvaerke: Ned. egel.
staevele, laarze.
stale, liêke; ut stált nöärges óp!
stállucht, stâl lâmp.
stang, horizontale buus vánt frame vânnel fiets.
stasie: station. {p.86}
stechele, ut ni mit elkaar aens ziën.
steenkerke, bloom (Afrikaantje).
stej, enne, ennen hoëp.
stekbaer: Ned. kruisbes.
stekrub: biet.
stelemós: stâmpot ván raapsteeltjes.

stiel: stut.
stiel, genne, genne pàs, nöärges óp stale.
stiënfïest, sort richtfïest óppen bouw.
stik, daluk, drek.
stikkes, strakkes, daluk.
stoaf: kachel.
stoebe, blaar vånne perdsbloom.
stoek: schók (van stroëm).
stoekdroad, schrikdroad.
stoëmfïets, moterfïets.
stoolsproat, sport van enne stool.
stoomp, bót, enne stoomp; kort dik stukske.
stort, ruimte woa de gótstiën en de poomp stoan. {p.87}
stortgaat, âfvoer vånne gótstiën.
stortwater, âfvalwater.
straevele, in en gesprek ut ni mit elkaar aens ziën (stechele).
strang: strop.
strânk, tow dát vás zit ánt hutsal (gebit) en woa ut paerd mej geleid wuurt.
streen, streng (gare).
strekel, guut, bengel.
striëker: lucifer.
striepkesappel, sort appel (Zerums striepke).
strik, slieps, das.
stroëkboën, liëge boën. {p.88}
stroontse, ópschöppe, ów baeter veur doon as dát ge ziet. *Ván boave boont, vån oonder stroont.*
ströp, vlaegel, kwaj-jong.
strowsel, grej wát oppe grond gestrowd (gestrooid) wuurt: zând, zâlt, blome beej en presaesie.
struukskesboën, liëg gröjende boën.
stuûte, ut góje vertelle vån iemes ânders; ge kunt ok óp ów zelf stute: en sort ópschöppe.
stuut, bruëdje gemákt vânt leste bitje diëg (as ge zelf de wek bakt).
swaerkensdågs, dór de waek.
swaerkendågs pak, dór de waeks pak, in taegestelling mit en sódågs pak (net pak dát alliën sódågs of beej en offisjiële gelaegenheid wuurt gedrage). {p.89}

T

taelder: bord.
taes, bóksetaes, vottetaes.
taesnuzzik, zakdook.
taffeltrek, laaj inne taffel.
tas, flies; köpke.
teinentoep, blinden daerm vânt vaerke.
tej: taai. *Zoa tej as en vaerke; ennen tei-je bïes.*
teur, iëzere peen woaraan ut vië wuurt vâsgezatte.
teurhamer, hamer um d'n teur mej inne grond te howwe.
tielepoal, verstoppertje speule.
Tiendere: Tienray.
tientje, tien “weesgegroeetjes” mit ennen “onze-vader”.

tieske, tieslap: pannelap. {p.90}
tieterke, weenterkeuningske.
tip, ópstappinke óppe âchterâs vânnes fiets.
tisnaas, tisser.
tispel, de gansen tispel: alles, de hiële zaak.
tisse, ut aete eigeluk ni luste en doadoor hiël lîngzám aete.
tisser, iemes di ni alles lust.
toedem, fiëstoavend noa de vlâsoëgst.
toegenaejd, geer, niks kunne misse.
toegenaejde, enne, enne gere.
toemel, drukte, gedójt, geplaar.
toemoel, iemes di zich ni kán oête.
toep, böäveste of vurste peunt.
toepe, sort kaart spel.
toêr, kânte muts.
toddekèl, ópkoëper ván todde.
toespaeld, sloëtspaed, veiligheidsspaeld.
toesse, ruile.
toes um toes, iets ván geliêke waerd ruile. {p.91}
toewschoon, gesloate vrowweschoon.
tónnemós, zoormós, zuurkool.
toomp, hook.
toontele, mit veur speule.
trap, “*ânne trap aete*”: gen pláts ânne taffel hebbe.
traeje, mitte veut âfmaete.
trej: trede.
trekbül: trekharmonica.
trekzeil, zeil ovver de rug vânt paerd i.p.v. de zwoaren haam, aster licht waerk gedoan mós waere.
trieb, trui (mit rits).
troasbóks, ennen troage.
trómslaeger: lisdodde (duvelsstok).
tummere, ennen bóch make (musse).
tüpke, kleinen toep.
tunke, sort vleger.
tuut, mv. henne: hen (henne). *As d'n boor en tuut slácht is d'n boor ni good of de tuut ni.*
tüsse, ruile. {p.92}

U

Uutje, tuutje, vaerkessnuutje uutje, tuutje weg.

uëj, ni veul te misse hebbe.

üem: oom.

ulk: bunzing.

ummers, of ni dá?

umscheure, en wej dreig umbowwe (umflatse).

unster, waeghoak. {p.93}

V

Ièn V stiët vur victorie, / twië zién krek gen Venloos glorie, / drie doon án Loohorst/Meerdal daenke / die ós de baatbelasting schaenke.

vaeme, gare inne nald staeke; hárd howwe.

vaerig, kloar; riêp um te plukke (de boëne zién vaerig).

vaerkeskaetel, kaetel woareen ut vaerkesvoor (óngeschelde petatte, grunte-afval) wuurt gekokt.

vánzelaeve ni, noëits vanzelaeve, noëit.

vâstetrummelke, snoeptrummelke (trommeltje) um de snoep di ge innen vâste kreeg i te beware. Sóndágs (of óp ut end vâne vâste) mógde wer snoepe.

veelt, enne krachtpatser.

velling: velg.

veraeveuls, veraeveveuls, ónverschillig.

verdüsseld: bewusteloos, vâne zök.

verdutse, oêtlegge. {p.94}

vereffener, trekhôlt ván twië paerd.

verkèlt: Ned. verkouden.

verkèt, vörk, Ned. vork.

verneuke, vur de gek hâlde.

ves, pas, net alvas ; kom ma ves, ik heb um ves nag gezi.

vesjesteske: vestzakje.

vesseldaag, daag woaróp ge gen vleis móg aete, dór de R.K. Kaerk veurgeschreve; alle vriejdage en kwattertaemperdaag. In plats vá vleis woorter da duk (stok)vis en loëksaus gegaete. *Heej háj de VESSELDAAAGSE bóks á.*

veuge, ápâsse, schikke.

veundere, oëtzeuke, oëtveundere: ni reachoët oëtvroage.

Viêfoorsen Ties, vroeger ginge ze in kolonnes ná de Piël. “Ties” vertrok smaerges um viêf oor mit zien meense.

viêzele, knoêje, vetzakke.

vlaegel, kwoj-jóng; doarsvlaegel.

vlák, echt, waereluk (da’s nogal vlák, da’s nogal kloar). {p.95}

vlees, vlieze ván d’n boëkwând vânt vaerke woa de koaje vá gemákt waere.

vleugele, leenks en raechs wát roondhange.

Vlies, De, leet rónnd um ut huidige jeugdcentrum de Vlies (Vliesstroat).

vloët, liëge, platte houte kuüp.

voalk, soldoate.

voars, nok vânt daak.

voarse wek: verse wek.

voël, rot (en voël ei: en rot ei).

voes, enne, paerd.

voeshamer, korte zwoarenhamer.

vólkske, meen voalk.

vórgaat, zie foare!

vort: Ned. voortaan. {p.96}

vortvares, verveur.

vörve, verve, scheeldere.

vraegele, vreigele, misseluk straevele.

vrek, brutaal; zoa vrek as enne jiets; zoa vrek as enne hoond; zoa vrek as stroatendrek.

vriët, örges vriët óp zién, örges trots óp zién.

vri-je, verkiëring hebbe.

vroebe, wâsrîef.

vrómmes, vrow.

vrowspersoën, vrow.

vul bâste, veul aete.

vur-end, vurst en âchterste vur-end. Stuk vânt lând dát óp ut lest dwárs t.o.v. de langsvore wuûrt omgeboud. {p.97}

W

Woa woënt Weijs Wullem? / Weijs Wullem woënt wiet weg. / Wát woj Weijs Wullem waeve? / Weijs Wullem woj witte wol waeve.

wâ, benoadrukke ván wátter gezâg is: hojje wâ; of ni wâ ; wâ kel!

waai, en wats.

waegeschieter: schietvlek.

waegkretser: kantonnier.

wâl, briëje strook buüm of struûk nevvén ut lând.

waerk, da's gen waerk: da's niks gedoan! *As ge waerk wilt hebbe, dá mótte vlâs zette.*

waerkhoës, waerkpláts.

waers: koppig. *Zoa waers as en vaerke.*

wap, vânné wap ziën: nimmer beej ów positieve ziën.

wâspinke, wâskniêper.

wâsrief, vroebe. {p.98}

wâsse, gruíe.

waterpletske, "Marie"koekje.

wats, en draej um de oêre.

watse, um de oêre howwe.

wazel, proat di niks óppe zök haed.

weggekèl, broêdpóp (kriede miéstal mit Sinterklas).

Weisterbek, oësprónkeluk ut gebied tusse Herstroat, Waterstroat en Americaansewaeg.

weistere, gebare make ónder ut proate.

wek: mik.

wel, wâls um de grond vlak te make en te verdichte, um oêtdruêge taegé te goan.

Weltersweide, gebied tusse de huidige Weltersweide en d'n Afhang.

werfgehèng, scharniere.

Wervel, De, gebied tusse de Loevestroat en de Groenewoudstroat (nou Wervelstroat).

wetstiën, stiën um b.v. de zeis of en maes schaerp te make.

wette, schaerp make. {p.99}

wie, zoë as.

wiedeweg: overtreffend (wiedeweg ut schonst).

wiêf, slónzige vrow.

wiefke, de vrow vânt kaartspel.

wiej, wiet.

wiel, wielke, en hiël wiel: ennen hiëlen tiéd.

wiêr: verder.

wies: tot (toet).

wiet, ver, ruûm; wiet weg: ver weg; wiet hin: zoawát vurbeej; de bóks is te wiet (en wieje bóks): de bóks is te ruûm.

wings, kroomp (en wings raad).

wis, büske tekskes of en tekske.

witvis, witviske, grundel, alver.

woa: waar.
wô, hoe, i wôveul, wôwiet, wô duk; hoe, i woe veul, enz., zoë as.
woej, zoë as.
wôrste, wôrs make. {p.100}
wôrsmulke, mulke um vleis fien te draeje.
wöärvel, houte doersloëting.
wule, hárd (lichameluk) waerke.
wulleboëne: tuinboëne.
wullewoepe, wulleboëne.
wust, loomp groët (enne wuste kel). {p.101}

Z

zaagmael: zaagsel.
zaal: zadel.
zaft, zacht, wiëk, slap.
zeik: giër. De zeik woort ópgevange inne zeikkaelder. As di voal woar, woort de giër mitte zeikschöpper inne zeiktón gedoan en doanoa ovver ut lând verspreid (zeik vare). {p.102}
zeikstreen, lâstige, zeiker.
zeivere: zeveren; örges ovver door bliëve nöäle.
zekdöämpel: Ned. mier.
Zerum: Sevenum.
Zerums striepke, sort sterappel.
zeumere, de leste bitjes beej elkaar zeuke.
ziej spek, en stuk spek. De zieje spek woorten int zâlt bewaard mitten dikke kânt nâr vurre, zoëdát de familie kós zeen hoe dik ut spek woar.
zigt, korte hândzeis; same mitte “pik” woorter mej gemaejd.
zoadkriëmer, zoadhandelaar; schaednaam; zeiker.
zoebele, zabbele; óp en snuupke zoebele, án enne lollie zoebele; óppen doem zoebele.
zoês, en flodderig iemes.
Zondag zonder schon hemd, halve zóndág (heiligendaag). Op zonne zóndág kreegde gen zakgaeld.
zoor mós, tónnemós. {p.103}
zouwel, zouwelbóks, iemes deen door blief zanike.
zund, joamer.
zuutjes: zachtjes.
zwaegele, zwaegelstekke: lucifers.
zwaardemaag: vleisgerecht gemákt innen binnesteboëte gedraejde en geschelde vaerkesmaag.
zweel: eelt.
zweeloêr, schaednaam.
zwelf: zwaluw.
zwâns, stárt; mispeunt, ásteller, ópschöpper. {p.104}

Alde veurname kels

baer	jacob	pauw
bert	janus	petran
cornillus	jeu	petrannus
doerus	joëzef	pier

drees	klös(ke)	pierre
driek	koëbus	sef
driekus	kub	sjang
frens	kuëb	sjeng
fried	lod	sraar
friedus	lowie	teng
funs	maan	teun
graad	martinus	they
gradus	mathieu	tienus
hând	miechel	thies
hândrie	mies	tiên
hannus	naad	tinus
hay	nadus	toên
helm	neel	wie
hem	neer	wiel
hendrik	nelis	wilhelm
jaak	nol	wullem
jaan	nölke	wum {p.105}

Alde veurname vrowluuj

agnus	han	stiena
alberdien	hanna	til
aldagon(da)	hermien	to
amalia	huberdien	toos
anna	koba	trees
arnoldien	koêba	trien
berta	lamberdien	trina
bet	leen	truuj
betje	lenoêr	wullemien
cato	lies	
catrien	merie	
dien	mie	
diena	mien	
doêr	mina	
door	neel	
dora	nel	
fien	nelke	
fransien	netje	
gon	petronel	
grada	petronella	
grid	sof	
guttruuj	stien {p.106}	

Beejname ván Almen Driek tot Zwârte Graad

A

Almen Driekske
Annekes Graad

B

Baeje Betje
Bille Nöl
Boswachters Tienus
Bókke Piet
Bókkes Friedje
Bómme Sraar
Bötter Tienus
Boors Hem
Bulte Wullem

C

Camps Mop
Cöppe Witte
Crisjentjes Jan

D

Dentjes Wullem
Doerese Paaj
Dónks Toën

E

Engele Petran
Eier Wullem

F

Fuút
Flits Toën

G

Gonnen Hând
de Griêze
Graadjes Gradus
Groëte Marie

H

Haaskes Joek
Hille Girrit
Hem v.d. Plem
Hermenéjs Boor
Hazenbergs Graad
Hollender Sjeng
Herfs Betje
Hollander (D'n) {p.107}

J

Jansse Pôp
Joechems Sjang
Jaeger ziene Bernard

K

Kroewages Grad
Kogels Handrie
Kloet Helm
Kuuëbe Wullem
Knolle Piet
Koffie Han
Kranke Wullem
Kwak Piet

Kediëmers Sef
Kruujer Jan
Kiepsen Thies
Koale Graad
de Kônt
Kloompen Driek
Koele Piete
Kreitenbergs Sjeng
Kesmaers Graad
Kestiëls Naad
Kevênts Ley

L

Latte Bet
Laam Trien
Leu
Lukeze ...
Lichtenbergs Sef
Loxs Maan

M

Meulegáts Handrie
Maelk Keu
Masse Graad
Mette Boor
Mökke Jeu
Mulder, De
Moês, De
Met, De
Miëlders Burke
Meulenhoês Sjang

N

Nollen Hay
Neejlings Wullem
Nejenbergs Toën {p.108}

O

Oalie Jaan
Oêtleggers Ley

P

Poepen Bertje
Pam Jan
Petônne Piet
Potte Piet
Pette Matjeu
Paterbos Wullem
Plefônger Piet
Peeles Toën
Pak Toëntje

R

Roater Boot
Roêje Gon
Rissels Bert

Reuls Kuuêbke

S

Stekke Joep

Stiêve Jas

Schaer Tienus

Smitten Thies

Sneejer Graad

Schoester Hannes

Selderie Bet

Sloëjer Sjang

Schâns Sjang

Sneejer Klöske

T

Thies Pestoërs

Todde Wielke

Takke Peen

Toeters Thieske

Tromme Ley

Thiejke

Tillaevers Bert

Touw Piemke

V

Vlisse Pier

Veelder Piet

Voeste Ley

Vis Toëntje

W

Wietvelder ...

Waevers ...

Z

Zegers Kuèp

Zwârte Graad {p.109}

Oêtgangspeunte bi-j ut spellingsysteem vur ut Hôrster dialect, d.d. jannewarie 1981.

1. We prebere de typische klânke ván ut dialect in schrift waer te gaeve; doabeej is de klânkkleur belangrieker dán de lengte. B.v. “ik koom” (Ned. ik kom) - de kleenker is kort, már haed de kleur ván de oo.
2. In ut oaverzicht is geprebeerd zoaveul meugeluk klânkverschille waer te gaeve. In Noord-Limburg zien veul miër verschillende kleenkers dán int Zuie; dorrum is de “Veldeke-spelling” ni te gebroëke. Ut zal ni aalt nuëdig zîen elk klânkverscheel precies waer te gaeve. D’r is b.v. verscheel tusse “graâs” (Ned. gras) en “graas” (Ned. garage), már oête kontekst zal miëstal wál blieke woa z’ut ovver hebbe. Um in veurkomende gevalle ván óndúdelukheid toch de meugelukheid te hebbe ut verscheel dúdeluk te make, hebbe w’ut oaverzicht zoa kompleet meugeluk gemákt.
3. We prebere zoa wiëning meugeluk teikens te gebroëke. Boave is al ópgemaerkt dát de kontekst al duk dúdeluk mákt wátter bedoeld is. En dialect-spelling kán - net zoa meen as die ván ut Nederlands - ni fonetisch zîen: en âfzonderluk woord kán tusse ândere wöârd ván oëtspreek verândere. Ut is ni de bedoeling dát enne neet-dialect spraeker oête menîer ván schrieve de oëtspreek ká liere. B.v. “dans” (Ned. dans) en “steel” hebbe enne langere klânk as

“hal” en “reek” (Ned. riek), már ut is miëstal ni nuëdig dát verscheel in spelling oët te drukke. Ut kán evvel wál nuëdig zîen: “iën hánd” en “twië hand”. “Gâns” (Ned. helemaal) en “en gans” (Ned. een gans). Gebroek de teikens alliën as ut nüedig is um zon verschille waer te gaeve.

4. Vur de laesbaarheid is ut á te roaje ut woordbiëld ván Nederlandse wöärd te behâlde. B.v. “kom” (Ned. kom) haed de kleur van oo, már is kort; zuie we heer oo schrîeve dá wuërt ut woord ónherkenbaar, dorrum ó. Nag dúdelukker is dát bi-j de twië verschillende wöärd “zón” (Ned. zon) en “zoon” (Ned. zoon), heer mótte wál ó gebroëke um verwárring te vurkome. Ut is nu nuëdig bi-j “oow” (jou, u) en “owe” (Ned. jouw, uw). Kies tusse “Maerthal” en “Mèrthal”.

5. Vremde wöärd kunde nár keus fonetisch (zoë as g’ut huûrt) schrîeve, of wál volges de in Nederland gebroëkelukke spelling. Soms ziede áne fonetische spelling gewend, már as die ni gebroëkeluk is, keumt de herkenbaarheid int geding. Vergeliek “pliessie” mit “juustiessie”, “fliessietere”. “fínansjeel”. {p.110}

Spellingsysteem vur ut Hôrster dialect, óntwoarpe dór P. Paulissen, jannewarie 1981.

aa	graas (garage), daag (dage), raam, rame.
aâ	graâs (gras), grazig, daâk (dak), dake.
a	in open lettergreep.
â	hând, âs, âsse; ik lâch, jâ; lâche, dânse.
á	bárste, Há, bá; látter, dácheluks.
à	wà (open lettergreep).
a	taffel, hal.
aai	ik spaai, laaie, haaie.
áj	Háj, fláj, ze hájje.
ai	kwai, Mai.
au	schrauwe, flauw, lauw.
áu	náuw (prcies).
oo	bloom, voot, blome.
oô	doôn, joônk, zoôr.
o	in open lettergreep: zore.
oa	voal, gedoan, boare, verloare, poal, vroag, zoal, vroage, verzoale.
ô	vanwege het woordbeeld: Hôrs, Vôrs.
ó	zón, spróng, ówwe, gójje, mótte.
o	mot, schon, ovver.
ò	zò, Wò, (open lettergreep) (Soms twijfel tussen o en a: lot dát, lat dát; nò schoël, na schoël).
ooi	blooie, zoi, bemooie.
ój	gedój, mójte, gójje.
oi	ik goi, hoie, ik woi (Soms twijfel: ik goi, ik gai; ik stoi, ik stai).
oaj	roaje, knoaje, koaje.
ou	vrouw, strouwe, houwe.
ôu	gôud, gôuwe, rôuw.
oow	roow, schoow.
ów	mów, ów, dówwe. {p.111}
ee	reek, deaf, deve; ik veel, zeej vele.
eê	steël, gezeên, peêr.

î	vanwege het woordbeeld: mîns, prîns, drînke, wînkêl.
i	ik, pit, witte; i = ie in liter, taxi, finaâl.
e	en, menke, kei (ook umlaut: gleske, pedje).
è	in open lettergreep: dè, bè, hè. (Soms twijfel tussen e en i: virde, Gir, wir; soms en en u/öä: heej helt, heej hult; dát geldt, dát göäldt).
eej	heej, vreej, deej (döj).
i-j	bi-j, spi-je, ni-j (Vanwege woordbeeld: Breej).
aej	ik maej, zaeje, kraeje.
eî	vanwege het woordbeeld: en eî, Meî.
ei	mei, krei, eier.
uû	Pruûs, tuût, zuût, kuûp; Pruse, tute.
uu	muus, huus, plavuus; ruke, plavuzem, Pruse, tute.
u	in open lettergreep.
uu	Truus, uul, muulke.
ü	als men de korthêid wil aangeven: ül, külke; verdubbeling niet nodig: üle, küme.
u	put, vurke, zuttigheid.
uui	Truui, muui, luuie, huui.
üj	als men de korthêid wil aangeven: hÿj, ovvertÿje.
uj	ik duj.
uëj	struëj, uëj, huëj.
uuëw	de luuëw.
uë	buëm, ik geluëf, druëg.
eû	geveûl, reûk, beûk (boom), greûn.
eu	reus, beuk (boeken), steul, reuze, greune, keuke.
sjwa	u Niemus, örges, daluk, lelluk, meugeluk. e öärgel, efkes, zoonder, geli-je. i vurrige, vurig, duchtig. 't, d'r, 's. {p.112}
öä	göät, ik köäk, geböäk, döärp, vöäle, pöäl, schööp, höäk.
ö	köster, pöt, zörg, grötter, Kölle.
ui	Huibert, sluie, fluit, lui, tuit, trui, ik dui (ook umlaut: gruië, mui (tante)).
öäj	blöäje.
oê	roêt, boêk, hoês, loês, poês, roête, boête.
oe	roest, poedje, moe, moeke, toese.
oei	roeie, poeier, de roei.
oew	koew, koewe, toew, vertroewe.
oë	zoë, boëm.
oëj	moëj, Sloëj.
îe	fîen, stîef, tîed, wîes (slim), flîes, wîes (melodie), flîeze, stîeve, wîeze.
ie	tien, Fien, fiets, enne fiene.
i	in liter, finaâl, taxi, muzikânt.
iej	bliej, Mieijke, ziej, tieje, lieje.
ieuw	lieuw, mieuw, ieuw.
ië	bieën, zië, thië.

ieë bieën, stieën, fieës.
ieëj drieëj.